

Strategies for Developing Student Care System in Schools under Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen

Purimpat Phanphluwong^{1*} and Wichian Rooyuenyong²

^{1, 2} northeastern university, Thailand

* Corresponding author. E-mail: purimpat2462@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the current condition, desired condition, and necessity of the student care system operation, and 2) create a strategy for developing the student care system in schools under Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen by using mixed-method research. The sample group consisted of 355 educational institution administrators. The stratified random sampling method was used. The research instrument was a questionnaire with a reliability of 0.973 for the entire version, 0.941 for the current status, and 0.976 for the desired status. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, Priority Needs Index (PNIModified), and content analysis.

The research found that 1. Current condition: The development of the student care system in schools under Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen was found to be at a moderate level overall and in each aspect. The desired condition was at a high level. The index of necessity is ranked as follows: 1) Promote and develop students 2) Know students individually 3) Screen students 4) Referral 5) Prevent and solve problems 2. The strategy for developing the student care system in schools under Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen consists of 5 strategies and 21 measures: 1) Raise the level of promotion and development of students to be of quality 2) Strengthen individual student relationships effectively 3) Develop a quality student screening process 4) Develop effective internal and external student referrals 5) Promote effective operations in preventing and solving student problems

Keywords: Strategy, Developing, Student Care System

กลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น

ปริมปรัชญ์ พันพลวงษ์^{1*} และ วิเชียร รุ้ยนิยม²

^{1, 2} มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: purimpat2462@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) สร้างกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยใช้วิธีผสมผสาน (Mixed Method Research) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 355 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.973 สภาพปัจจุบัน 0.941 สภาพที่พึงประสงค์ 0.976 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนี PNI_{Modified} และการวิเคราะห์ เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพปัจจุบัน การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ มาก ดัชนีความต้องการจำเป็น เรียงลำดับได้ดังนี้ 1) ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 2) รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 3) คัดกรองนักเรียน 4) ส่งต่อ 5) ป้องกันและแก้ไขปัญหา 2. กลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ 21 มาตรการ 1) ยกระดับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ 2) เสริมสร้างความสัมพันธ์นักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาระบบการคัดกรองนักเรียนให้มีคุณภาพ มี 4) พัฒนาการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การพัฒนา, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจาก การศึกษา เป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคนในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเกิดให้เกิดการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข สามารถเท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเป็นพลังในการสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศ ดังนั้นในการพัฒนาคนต้องอาศัยกระบวนการการศึกษาเป็นหลัก ทั้งนี้เพราะคนเป็นทั้งเหตุปัจจัย และผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (Office of the Education Council, 2017) ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า และเป็นที่ยอมรับกันว่า การที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศนั้น คือ การพัฒนาการศึกษา (หทัย กานต์ เลขานุกิจ, 2563)

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 (ระหว่าง ค.ศ. 2001 - 2100) มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์การ และพลเมืองโลกหลายด้านได้แก่ ความผันผวนทางเศรษฐกิจการเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลกการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว การเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวก็คือการพัฒนาคุณภาพของคนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไทยให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม และกำหนดสังคมไทยมีคุณลักษณะที่

พึงประสงค์ คือ มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และความสมดุลเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565-2569) ได้กล่าวถึง การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับ คุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมคนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี คนเก่ง มีสุข ภาวะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การสร้างเสริมให้ คนมีสุขภาพดีที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ ส่งผลต่อสุขภาพ จากสถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อคนและสังคมไทยหลายประการ ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพทำให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น การก่ออาชญากรรม ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องคดีอาญาที่สำคัญทั้งการก่อคดี ต่อชีวิต ร่างกายและเพศ คดี ประทุษร้ายต่อทรัพย์ และคดียาเสพติด จำนวนคดีอาญา ดังกล่าวเป็นคดี ยาเสพติดมากที่สุด ปัจจุบันปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นภัยร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มเด็กและเยาวชนอย่าง กว้างขวางขณะเดียวกันกลุ่มเด็ก และเยาวชนเล่นการพนันติดเกมออนไลน์มากขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

สถานการณ์ปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน การดำรงอยู่ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่แทรกซึมวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทุกรูปแบบทำให้คนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รุนแรงและเต็มไปด้วยสถานการณ์ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่มุ่งให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนา ศักยภาพนักเรียน อย่างมีแบบแผนและมีขั้นตอนที่ชัดเจน โดยครูที่ปรึกษาเป็น บุคลากรหลักในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข มีสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิต มีภูมิคุ้มกันอย่างเหมาะสม เพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยจากสภาวะวิกฤตต่างๆ ได้ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2567)

สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมพื้นฐานที่เป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในทุกด้าน มีหน้าที่พัฒนาเด็กวัยเรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ เนื่องจากสถานศึกษาเป็นศูนย์รวมของเด็กในชุมชนที่มาจากครอบครัวที่ต่างกัน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาโรคต่าง ๆ เมื่อนักเรียนคนใดคนหนึ่งเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อ และมาเข้าเรียนในสถานศึกษา จึงมีโอกาที่จะแพร่กระจายเชื้อ โรคไปสู่เพื่อนคนอื่น ๆ ได้จากการเล่น การใกล้ชิดและทำกิจกรรมร่วมกัน สถานศึกษาจึงเป็นสถานที่สำคัญมากต่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคหรืออาจเปรียบได้ว่า “สถานศึกษา” นับเป็น “Shelter” สำหรับนักเรียนที่ต้องคำนึงและให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวเป็นอันดับแรก ๆ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวที่จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อระบบการจัดการเรียนการสอนและสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา สิ่งสำคัญที่สุดในช่วงระยะเวลาต่อจากนี้ไปทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรของสถานศึกษา ต้องปรับตัวกับการใช้ชีวิตวิถีใหม่ “New Normal” เน้นการปฏิบัติภายใต้มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อย่างเคร่งครัด เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยจากโรคโควิด 19 ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและปลอดภัยจากโรค (ธีร ภาวักนันท, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีวิสัยทัศน์ คือ "องค์กรแห่งนวัตกรรมนำคุณภาพการศึกษาพัฒนาการเรียนรู้สู่อาเซียน" มีพันธกิจในการพัฒนา ศักยภาพและคุณภาพ ผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 คือ 1. จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2. พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถ ความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อสร้างขีดความสามารถใน

การแข่งขัน 3. พัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะอาชีพ และทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล 4. สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม 5. พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ 6. พัฒนาสถานศึกษาให้มีความปลอดภัย จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) 7. ปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อพัฒนามุ่งสู่ Thailand 4.0 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เขต 25, 2566)

ปัจจุบันสภาพปัญหาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่ไม่สามารถพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการความไว้วางใจของสมาชิกในองค์กรทำให้การบริหารงานของสถานศึกษาไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่คาดหวังไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เขต 25, 2566) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องทราบถึงกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสุขภาพกาย และสุขภาพใจ นำไปสู่การแก้ปัญหาแก่ปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้กลับมาเป็นกลุ่มปกติ และกลุ่มปกติมีศักยภาพเป็นที่ยอมรับตามคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 และการดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากระบวนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อนักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดี มีความรู้ ความสามารถและทักษะจำเป็น ได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมให้นักเรียน รู้จักตนเองและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่าง มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีทักษะชีวิตสามารถหลีกเลี่ยงป้องกันอันตรายและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นคนดีของครอบครัว ชุมชนและสังคม ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
2. เพื่อเสนอกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์วรรณกรรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความต้องการจำเป็นของ การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 84 คน และครูจำนวน 3,051 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 3,135 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 10 คน และครูจำนวน 345 คน รวมทั้งสิ้น 355 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรด้วยการใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 โดยเลือกสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) หลังจากนั้นจะทำการเลือกสมาชิกภายในแต่ละชั้นด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณตามการวิจัยขั้นตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้สอบถามสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่งปัจจุบัน ลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ขั้นตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีเนื้อหาเป็นองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนาการเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อโดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย เก็บจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม Google Form สร้างแบบสอบถามออนไลน์ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อส่งถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น และส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในการขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยผู้วิจัยใช้โปรแกรม Google Form สร้าง แบบสอบถามออนไลน์ส่งถึงกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างก่อนการนำไปวิเคราะห์

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่างจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

5.1.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

5.1.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยการนำคะแนนจากแบบสอบถามตอนต้นที่ 2 มาหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

6.1.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความตรงเชิงเนื้อหา IOC และ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

6.1.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.1.3 ดัชนีความต้องการจำเป็น PNI (Modified)

6.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

6.2.1 สถิติที่ใช้ในตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไป และความเป็นประโยชน์ ได้แก่เฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2.2 การวิเคราะห์เชิงข้อมูลเชิงเนื้อหา

ระยะที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่างกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ผู้วิจัยนำข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี $PNI_{Mooknied}$ ของความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยภาพรวมมาพิจารณาในการร่างกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยเรียงจากด้านที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ จากมากไปหาน้อย และนำข้อมูลค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ ของความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ในแต่ละด้านมากำหนดมาตรการโดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ สูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อได้ข้อมูลครบแล้วผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ Matrix Analysis มาพิจารณาในการร่างกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ขั้นตอนที่ 2 สังเคราะห์กลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิร่างกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น และผลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านจากผลการศึกษาในระยะที่ 1 ในขั้นตอนที่ 2 มาใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. การเลือกกลุ่มเป้าหมายและหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือ รองผู้อำนวยการสถานศึกษากลุ่มงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 3 คนจาก สถานศึกษาจำนวน 3 แห่ง ที่ประสบผลสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นโรงเรียนยอดนิยม มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และได้รับรางวัล เป็นต้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง

3.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากข้อมูลที่ได้จากร่างกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ระยะที่ 1 ใน ขั้นตอนที่ 2

3.3 ผู้วิจัยนำเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความครบถ้วนของเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3.4 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.5 ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างฉบับสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

หลังจากผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและจัดทำแบบ สมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขออนุญาตให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ทั้ง 3 แห่ง

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขออนุญาตลงพื้นที่ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 3 คน

4.3 ผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา สำหรับการลงพื้นที่ในการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

4.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็นดำเนินการด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มาสรุปประเด็นและนำเสนอโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

นำร่างกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น และผลจากการสัมภาษณ์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จากสถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย มาทำการสังเคราะห์ร่วมกันเพื่อจัดทำร่างกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของร่างกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ใช้เครื่องมือแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 30 คน โดยขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

1. กำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ผู้วิจัยนำกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 30 คน ประเมินตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 5 สรุปกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ผู้วิจัยนำกลยุทธ์ที่ผ่านการประเมินตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาสรุปเป็นกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต (2556) สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2559) และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2559) ซึ่งมีองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนาเด็ก 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน ดังภาพที่ 4 ดังภาพที่ 1

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมและรายด้าน

การพัฒนากระบวนการช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์				ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{x}$	S.D.	แปรผล	ลำดับ	$\bar{x}$	S.D.	แปรผล	ลำดับ	PNI	ลำดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.38	0.45	ปานกลาง	4	4.44	0.52	มาก	4	0.31	2
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.37	0.40	ปานกลาง	5	4.40	0.52	มาก	5	0.30	3
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน	3.41	0.50	ปานกลาง	3	4.48	0.51	มาก	3	0.31	1
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	3.51	0.68	มาก	1	4.52	0.56	มากที่สุด	1	0.28	5
5. ด้านการส่งต่อ	3.47	0.71	ปานกลาง	2	4.51	0.56	มากที่สุด	2	0.29	4
รวม	3.42	0.41	ปานกลาง		4.47	0.47	มาก		0.30	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห ($\bar{X} = 3.51$) รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.47$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ($\bar{X} = 3.41$) ตามลำดับ และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.40$)

สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการป้องกันและแก้ไข ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.51$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ($\bar{X} = 4.48$) ตามลำดับ และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.40$)

ความต้องการจำเป็น โดยรวมและรายด้าน พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ($PNI_{modified} = 0.31$) 2) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{modified} = 0.31$) 3)ด้านการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.30$) 4)ด้านการส่งต่อ ($PNI_{modified} = 0.29$) 5) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห ($PNI_{modified} = 0.28$)

2. กลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ขอนแก่น

เป้าหมาย : พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับการส่งเสริมและพัฒนา ($PNI_{modified} = 0.31$)

เป้าประสงค์ : ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญและดำเนินการส่งเสริมและพัฒนา ($PNI_{modified} = 0.31$)

มาตรการ

1. ประชุมผู้ปกครองในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนา ($PNI_{modified} = 0.31$)
2. ส่งเสริมกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตการเรียนรู้และภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนทุกคน
3. บันทึกและรายงานผลการพัฒนา ($PNI_{modified} = 0.31$)
4. ยกระดับความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนา ($PNI_{modified} = 0.31$)
5. ติดตามและประเมินพัฒนาการของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละของผู้ปกครองที่เข้าร่วมประชุมสร้างความร่วมมือในการพัฒนา ($PNI_{modified} = 0.31$)
2. จำนวนกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตและภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนกลุ่มปกติ
3. ครูผู้รับผิดชอบมีการบันทึกและรายงานผลการพัฒนา ($PNI_{modified} = 0.31$)
4. ร้อยละของนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมโฮมรูมเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและการเรียนรู้
5. ร้อยละของผู้ปกครองที่ร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนา ($PNI_{modified} = 0.31$)
6. สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ร้อยละ 80 ขึ้นไป

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ : พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้เข้าถึงผู้เรียนรายบุคคลอย่างรอบด้าน

มาตรการ

1. สถานศึกษาสร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกของนักเรียนอย่างครบถ้วน
2. พัฒนาระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพในการรวบรวมและวิเคราะห์ผลการประเมินพัฒนาการ ของ
3. ส่งเสริมการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในด้านสภาพความเป็นอยู่และสภาพ แวดล้อมทาง
4. สถานศึกษามีการ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากระเบียนสะสมของนักเรียนอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่

ตัวชี้วัด

1. จัดระบบข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างครบถ้วน

2. รวบรวมและวิเคราะห์ผลการประเมินด้านการเรียนและพัฒนาการด้านต่างๆ ร้อยละ 80
3. สถานศึกษาออกเยี่ยมบ้านนักเรียนร้อยละ 100
4. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากระเบียนสะสมของนักเรียนอย่างละเอียดครบทุกคน

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการคัดกรองนักเรียนให้มีคุณภาพ

เป้าประสงค์ : คัดกรองนักเรียนให้มีคุณภาพเพื่อการจัดกลุ่มและพัฒนาอย่างเหมาะสม

มาตรการ

1. จัดกลุ่มนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม (ปกติ เสี่ยง มีปัญหา พิเศษ) ตามเกณฑ์การคัดกรองที่ชัดเจน
2. ปรับปรุงเกณฑ์การคัดกรองให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและสภาพปัญหา
3. ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันวิเคราะห์และคัดกรองนักเรียน
4. ประเมินและทบทวนผลการคัดกรองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
5. วางแผนการช่วยเหลือนักเรียนมีผลการคัดกรองของแต่ละกลุ่มให้ชัดเจนและทั่วถึง
6. จัดเก็บข้อมูลผลการคัดกรองอย่างเป็นระบบและเป็นความลับ

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละของนักเรียนที่ได้รับการจัดกลุ่มคัดกรองเป็น 4 กลุ่ม (ปกติ เสี่ยง มีปัญหา พิเศษ)
2. ระดับความพึงพอใจของการประเมินและทบทวนผลการคัดกรองนักเรียน
3. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนผลการคัดกรองของแต่ละกลุ่ม
4. ระดับประสิทธิภาพของเกณฑ์การคัดกรองเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและ สภาพปัญหา
5. ร้อยละของผู้เกี่ยวข้องที่ร่วมกันวิเคราะห์และคัดกรองนักเรียน
6. นักเรียนทุกคนได้รับการจัดเก็บข้อมูลการคัดกรองอย่างเป็นระบบและเป็นความลับ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ : นักเรียนได้รับการดูแลและส่งต่ออย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ

มาตรการ

1. ประชุมวางแผนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อ
2. ประเมินและวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนก่อนการส่งต่อภายในหรือภายนอก
3. ติดต่อประสานงานเพื่อรับทราบผลการช่วยเหลือนักเรียนจากหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง
4. ประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียนเพื่อพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

1. จัดประชุมร่วมกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
2. ระดับผลการประเมินและวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนก่อนการส่งต่อภายในหรือภายนอก
3. ระดับผลประเมินของสถานศึกษาและผลการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียน
4. ร้อยละผลการประเมินของผู้เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนจากหน่วยงานภายนอก
5. ระดับความพึงพอใจของครูและผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินงานด้านการส่งต่อของสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ : โรงเรียนมีความสามารถด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในกลุ่มเสี่ยง

มาตรการ

1. สถานศึกษาดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกคนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา
2. สถานศึกษาสร้างความไว้วางใจและความ สัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงในการแก้ไขปัญหาย
3. สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับผู้ เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน

ปัญหา

อย่างตรงจุด

ตัวชี้วัด

1. สถานศึกษามีผลการประเมินนักเรียนปกติ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาทุกคน
2. ร้อยละความพึงพอใจของนักเรียน ในการสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน
3. ระดับความพึงพอใจในการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น และสามารถนำมาอภิปรายเพื่อให้เกิดความชัดเจนต่อการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 สภาพปัจจุบัน การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้าน ด้านส่งต่อ ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษามีเกณฑ์การคัดกรองตามบริบทของโรงเรียนที่จะจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ เสี่ยง มีปัญหา พิเศษ ตามเกณฑ์ยังไม่ชัดเจนและไม่มีการประเมินที่สม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2561) ที่พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อจำกัดด้านบุคลากรและทรัพยากรที่ไม่เพียงพอ รวมถึงขาดการบูรณาการระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของระบบ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา กาญจนพันธุ์ (2562) ที่ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคกลาง พบว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าการพัฒนาระบบเชิงป้องกันอย่างยั่งยืน ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพโดยรวมของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับที่ยังต้องได้รับการพัฒนาต่อไป

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาต่างเล็งเห็นความสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นอันดับแรก การมีระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นความต้องการเร่งด่วนเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อคุณภาพชีวิตและการเรียนของนักเรียน การที่สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าฝ่ายต่างๆ มีความคาดหวังสูงต่อการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกองค์ประกอบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมและใกล้ชิด โดยเฉพาะนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มพิเศษเป็นสิ่งที่สำคัญในกระบวนการศึกษา เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดและเหมาะสม แต่หากสถานศึกษามีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่เพียงพอ หรือไม่ได้สร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน อาจส่งผลเสียต่อการพัฒนาของนักเรียนและการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความไม่มั่นใจและการไม่เปิดเผยข้อมูล นักเรียนไม่รู้สึกรับรู้ถึงความใส่ใจจากครูหรือบุคลากรทางการศึกษา ไม่กล้าเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัว, การเรียน, หรือความเครียดต่างๆ การขาดความไว้วางใจอาจทำให้ข้อมูลที่ได้รับไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาที่มีความผิดพลาดหรือไม่สามารถตอบสนองได้ตรงจุดผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภา จันทร์หล้า (2563) ที่ศึกษาความต้องการในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี พบว่าสถานศึกษามีความต้องการพัฒนาด้านการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนในระดับมากที่สุด เนื่องจากเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงทั้งนี้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาศรี อึ้งกุล (2562) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งพบว่าบุคลากรทางการศึกษาคาดหวังให้มีการพัฒนาเครื่องมือและกระบวนการในการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

1.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมและรายด้าน พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนคือ ด้านการส่งเสริมและ

พัฒนานักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแม้ว่าด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาจะมีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งในสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ แต่เมื่อวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็น พบว่าด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีความแตกต่างกันที่สุด แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษายังขาดการดำเนินงานเชิงรุกในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง การทำให้ทั้ง 2 ฝ่ายมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาของนักเรียนได้อย่างตรงไปตรงมา ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็นให้กับนักเรียน ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดปัญหาต่างๆ ในอนาคตผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิสา วงศ์นันต์ (2564) ที่ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด เนื่องจากขาดกิจกรรมที่หลากหลายและครอบคลุมการพัฒนา นักเรียนอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทวีศักดิ์ นาคเจริญ (2563) ที่ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งพบว่าควรเน้นการพัฒนากิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมทักษะการคิด การแก้ปัญหา และการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อเป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

2. กลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น กลยุทธ์ ดังนี้

2.1 กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ เป้าประสงค์คือ ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญและดำเนินการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นช่องว่างที่สำคัญในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ แม้ว่าสถานศึกษาจะให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นหลัก แต่กลับละเลยการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนซึ่งเป็นมิติเชิงรุกที่จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียนและลดโอกาสการเกิดปัญหาในระยะยาว การกำหนดกลยุทธ์นี้จึงเป็นการปรับสมดุลในการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทั้งมิติการแก้ไขปัญหาและการส่งเสริมพัฒนาการระบุเป้าประสงค์ที่มุ่งเน้นให้ทั้งผู้บริหารและครูตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในรากฐานของปัญหา นั่นคือการขาดการให้ความสำคัญในระดับนโยบายและการปฏิบัติ ช่วยให้เกิดแนวทางการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมและครอบคลุมในหลายมิติผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของณฤมล สุวรรณเนตร (2565) ที่ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าการยกระดับงานส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการกำหนดมาตรการที่ครอบคลุมทั้งการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการและทักษะชีวิต นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ แสงทอง (2564) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งพบว่ากลยุทธ์ที่เน้นการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจะช่วยลดปัญหาพฤติกรรมและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าประสงค์ : พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้เข้าถึงผู้เรียนรายบุคคลอย่างรอบด้านนั้น เป็นการตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งระบบทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างลึกซึ้งและรอบด้านเป็นฐานข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่การคัดกรองการส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนการส่งต่อที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การที่ผลการวิจัยกำหนดให้มีกลยุทธ์ด้านนี้ แสดงให้เห็นว่ายังมีช่องว่างในการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นการมุ่งเน้นการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศในเป้าประสงค์สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในบริบทปัจจุบันที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ การมีระบบข้อมูลสารสนเทศที่ดีจะช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลของนักเรียนได้อย่างรวดเร็ว ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การออกแบบการดูแลช่วยเหลือที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเมธาวิ คงมัน (2564) ที่ศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าการมีระบบจัดการข้อมูลนักเรียนที่เป็นระบบและครอบคลุมมิติต่างๆ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในการคัดกรองและติดตามพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพล วงศ์หวั่น (2563) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล ซึ่งพบว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลช่วยให้ครูมีเวลาในการดูแลนักเรียนมากขึ้น และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวม

2.3 กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการคัดกรองนักเรียนให้มีคุณภาพ มีเป้าประสงค์คัดกรองนักเรียนให้มีคุณภาพเพื่อการจัดกลุ่มและพัฒนาอย่างเหมาะสมนั้น เป็นการต่อยอดจากกลยุทธ์ที่ 2 ที่เน้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และเป็นกระบวนการสำคัญที่จะนำไปสู่การออกแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการคัดกรองนักเรียนเป็นขั้นตอนที่มีความละเอียดอ่อนและต้องการความแม่นยำสูง หากการคัดกรองไม่มีคุณภาพหรือไม่สะท้อนสภาพความเป็นจริงของนักเรียน จะส่งผลให้การดำเนินงานในขั้นตอนต่อไปไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง เช่น นักเรียนที่มีความเสี่ยงอาจไม่ได้รับการดูแลอย่างทันท่วงที หรือนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอาจไม่ได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสม การพัฒนาคุณภาพของการคัดกรองจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการยกระดับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งระบบ การระบุเป้าประสงค์ที่เน้น "การจัดกลุ่มและพัฒนาอย่างเหมาะสม" แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในเป้าหมายของการคัดกรองที่ไม่ใช่เพียงแค่การแบ่งกลุ่มนักเรียน แต่มุ่งสู่การนำผลการคัดกรองไปใช้ในการออกแบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของนักเรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรและการออกแบบกิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา มั่นคง (2564) ที่ศึกษาการพัฒนากระบวนการคัดกรองนักเรียนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าการมีเครื่องมือและกระบวนการคัดกรองที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาซับซ้อนหรือมีความเสี่ยงสูง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประสิทธิ์ สุวรรณรักษา (2563) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาเครื่องมือคัดกรองนักเรียนในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ซึ่งพบว่าการคัดกรองที่มีประสิทธิภาพต้องครอบคลุมทั้งมิติด้านการเรียน พฤติกรรม สุขภาพกาย สุขภาพจิต ครอบครัว และสังคม ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดกลุ่มนักเรียนและออกแบบการดูแลช่วยเหลือได้อย่างตรงจุด และทันต่อสถานการณ์

2.4 กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าประสงค์ นักเรียนได้รับการดูแลและส่งต่ออย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพนั้น สะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักในความสำคัญของการเชื่อมโยงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดูแลนักเรียนที่มีปัญหาซับซ้อนหรือเกินความสามารถของโรงเรียนที่จะดูแลได้เพียงลำพัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กระบวนการส่งต่อมักเป็นจุดอ่อนที่ขาดความชัดเจนและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนที่มีปัญหาไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีหรือต่อเนื่อง การพัฒนาระบบการส่งต่อให้มีประสิทธิภาพทั้งภายในและภายนอกจึงเป็นการเสริมความเข้มแข็งให้กับจุดที่อาจเป็นช่องว่างของระบบ โดยเฉพาะในกรณีที่นักเรียนมีปัญหที่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น นักจิตวิทยา แพทย์ หรือนักสังคมสงเคราะห์การระบุเป้าประสงค์ที่เน้น "ความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ" แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในธรรมชาติของปัญหาของนักเรียนที่มักต้องการการแก้ไขอย่างทันท่วงที โดยเฉพาะปัญหาด้านพฤติกรรมหรือสุขภาพจิตที่หากไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างรวดเร็วอาจส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนและผู้อื่น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพงษ์ ไตรศิวะกุล (2565) ที่ศึกษาการพัฒนาระบบเครือข่ายการส่งต่อนักเรียนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าการมีระบบและแนวปฏิบัติในการส่งต่อที่ชัดเจน รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาซับซ้อน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งนภา จันทรแก้ว (2564) ที่ศึกษาการพัฒนาระบบการส่งต่อนักเรียนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการ ซึ่งพบว่าการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพต้องมีการกำหนดขั้นตอน ผู้รับผิดชอบ และระบบการติดตามผลที่ชัดเจน รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ และหน่วยงานด้านสวัสดิการสังคม

2.5 กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าประสงค์คือ โรงเรียนมีความสามารถด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในกลุ่มเสี่ยงนั้น เป็นการยืนยันความสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหาล่วงหน้าซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีความสำคัญสูงสุด ทั้งในสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ แม้จะไม่ใช้

ความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่สุดก็ตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนยังคงเป็นหัวใจสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะสำหรับนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มจะเผชิญกับปัญหาหากไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม การกำหนดกลยุทธ์นี้จึงเป็นการรักษาจุดแข็งที่มีอยู่และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารที่ดีที่ควรส่งเสริมจุดแข็งควบคู่ไปกับการแก้ไขจุดอ่อนการระบุเป้าประสงค์ที่เน้น "นักเรียนในกลุ่มเสี่ยง" แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการดำเนินงานเชิงป้องกันก่อนที่ปัญหาจะลุกลามจนยากแก่การแก้ไข ซึ่งเป็นแนวทางที่มีประสิทธิผลและประหยัดทรัพยากรมากกว่าการรอให้เกิดปัญหาแล้วจึงแก้ไข นอกจากนี้ การเน้น "ความมีประสิทธิภาพ" ยังสะท้อนการมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน มากกว่าเพียงแค่การดำเนินกิจกรรมให้ครบถ้วนตามกระบวนการ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร นิลพงษ์ (2565) ที่ศึกษาประสิทธิผลของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าการมีแนวทางและมาตรการที่ชัดเจนในการดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะการออกแบบกิจกรรมที่ตรงกับสาเหตุของปัญหาและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ช่วยลดอัตราการเกิดปัญหาพฤติกรรมและการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวัฒน์ พรหมสาขา ณ สกลนคร (2564) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในยุคดิจิทัล ซึ่งพบว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพต้องปรับเปลี่ยนให้ทันกับบริบทและความท้าทายใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชน

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหารองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน
2. สภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหารองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน
3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมและรายด้าน พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.287 - 0.314 โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนมีจำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน (PNI_{modified} = 0.314) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (PNI_{modified} = 0.313) และด้านการคัดกรองนักเรียน (PNI_{modified} = 0.305)
4. กลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ 21 มาตรการ 1) ยกระดับการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพ 2) เสริมสร้างความสัมพันธ์นักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาระบบการคัดกรองนักเรียนให้มีคุณภาพ มี 4) พัฒนาการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัยสภาพปัจจุบันของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน จากผลการวิจัยที่พบว่าสภาพปัจจุบันด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าน้อยที่สุด สถานศึกษาควรพัฒนาเครื่องมือและกระบวนการคัดกรองให้มีความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือ และครอบคลุมมิติต่างๆ ของนักเรียนทั้งด้านการเรียน พฤติกรรม และสภาพจิตใจ รวมทั้งควรพัฒนาทักษะของครูในการใช้เครื่องมือคัดกรองและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแยกกลุ่มนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการออกแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยสภาพที่พึงประสงค์ ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากผลการวิจัยที่พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแนวทางและมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและตรงกับสาเหตุของปัญหาอย่างแท้จริง รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อร่วมกันสอดส่องดูแลและให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างทัน่วงที

1.3 จากผลการวิจัยดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ด้านด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สถานศึกษาควรเร่งพัฒนาระบบและกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเน้นการพัฒนากิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทและความเสี่ยงของนักเรียนในปัจจุบัน พัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการจัดการปัญหาที่ซับซ้อน รวมทั้งสร้างระบบติดตามและประเมินผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดและทันต่อสถานการณ์

1.4 ควรนำ กลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น ไปปรับใช้ให้สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาผลกระทบของการนำกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา เป็นการศึกษาเชิงลึกในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นในระดับสูงเพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีต่อไป

2.3 ควรศึกษาบทบาทของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). *รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2567*. กรมกิจการเด็กและเยาวชนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมสุขภาพจิต. (2556). *คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6)*. กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมสุขภาพจิต.
- ทวีศักดิ์ นาคเจริญ. (2563). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 20(2), 112-124.
- ธีร์ ภวังคนันท์. (2564). การบริหารการศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่. *วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์และมนุษยสังคมศาสตร์*, 2(2). 25-32.
- นฤมล สุวรรณเนตร. (2565). กลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร*, 13(1), 123-135.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประภาศรี อึ้งกุล. (2562). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่. *วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 15(1), 112-125.
- พงษ์ศักดิ์ แสงทอง. (2564). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 15(3), 201-213.
- เมธาวี คงมั่น. (2564). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา*, 16(2), 87-101.

- รัตน์ กาญจนพันธุ์. (2562). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคกลาง. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 20(2), 78-92.
- วิภา จันทร์หล้า. (2563). การศึกษาความต้องการในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(3), 178-191.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2561). การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 41(3), 45-58.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). *เอกสารสรุปย่อองค์ความรู้ สำหรับการพัฒนาทีมงานขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อการก้าวอย่างยั่งยืน ปี 2562 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลักการ แนวคิด และทิศทางการดำเนินงาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม*. กรุงเทพมหานคร. ชวนทิพย์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เขต 25. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (2566-2570)*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุนิสา วงศ์อนันต์. (2564). การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 16(1), 78-91.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566 – 2570*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุรพล วงศ์หวั่น. (2563). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 15(3), 145-160.
- หทัยกานต์ เลขาณูกิจ. (2563). *การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (ดุชนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An introductory analysis (3rd ed.)*. New York: Harper and Row.